

מסורת הש"ס

(א) ר"ה ט. ערפין יב: לנח, (ב) [לעיל יט:], (ג) שיך למתני' דלעיל, (ד) שיך למתני' דלעיל, (ה) [סוף פי' המשנה שיך לע"ז], (ו) [מכאן שיך לע"ז], (ז) בק"ג פ"ח אות י"ד הגיה ד"ל טז.

תורה אור השלם

1. וְקִדְשֵׁתָם שָׁנָה וְקִרְאתָם דָּרוֹר בְּאַרְצָן לְכָל יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לְכֶם וְשָׁתֶם אִישׁ אֶל אָחֳזָתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבֶּה: וּקְרָא כֹה י' שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע בְּרֹדֶף וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר בְּרֹדֶף וְאַסְפֹּתָ אֶת תְּבֹאָתָהּ: וּקְרָא כֹה ג

3. וְצִוִּיתִי אֶת יִשְׂרָאֵל לְכֶם בְּשָׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשִׂיתָ לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים אֶת הַתְּבֹאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: וּקְרָא כֹה כא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אִלֵּימָּה וכו' משמע דהשנה זו: (ב) ד"ה שנת חמשים וכו' ומותר בשנת כ"ל ויתבה נמי נמחק: (ג) ד"ה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. י"ב עיין מה שפי' רש"י בגאש השנה דף ט: (ד) ד"ה אמר להם וכו' ואי נמי אמרת יובל אינו עולה למנין שבע כל"ז:

גליון הש"ס

גמ' ד"ם סבר לא שיעיל. עיין לעיל דף יט ע"ב: בהר"ן ד"ה אסור בה. פשיטא והענה. ע' דר"ק ירמיה כח ז:

תוספות

הלך אחר רוב שנים. ולא אית דהו עיבור וכשנדר בשנת ונאמר בחדש העיבור יהיה מותר בחדש אחד לפני ראש השנה קמ"ל דכולה עד סופה נקראת שנה: י"ן שאני מועם יובל. ה"ה דמני' למידיעי כי אמר היובל ומיירי [שעומד] בצמנט היובל בשנה ומיתסר עד סוף היובל ומיבעיא כשהגיע שנת היובל כלפני חמשים ומיתסר או כלאחר ושרי אי נמי לפי' שני דפרישית במתני' עומד בשנת יובל עממו מיבעי ליה אם נאסר בה דאי כלפני חמשים ולא נמכוון לאסור אלא ממניינו

רש"י

אילימא דקאסני. דאמר השנה למה לי למימר פשיטא כיון דאמר

השנה משמע (א) השנה זו קאמר ועיבורה נמי בכלל הוי: ולא אית **בהו עיבור**. ולא ליתסר בעיבורה קא משמע לן: היה עומד

בשנה של יובל והיה אומר קונס יין שאיני טועם יובל מהו: **שנה**

חמשים כלפני חמשים. ומותר

(ב) נמי בשנת חמשים דאיהו לא

קאסר עילויה אלא לאחר חמשים או

בשנת חמשים נמי אסור דבשנת

חמשים מתחיל יובל הבא: ואי אסר

מונה שנה חמשים ואחת (ג). שלא

מתחיל למנות ז' שנים של שמיטה

הבאה בשנת היובל עצמה שלא תהא

מונה אחת לשנת ג' ולשנה הבאה

אחריה שנת ג"א שניה אלא לשנת

חמשים ואחת תהא מונה אחת ושנת

ג' עצמה נמנית ליוזל שעבר שאין

עולה למנין שבע הבא כדאמרינן:

יובל עולה למנין שבע. דשנת חמשים

עולה לכאן ולכאן: **אמרו לו וכו'**.

אם כן ששנת יובל עולה למנין שבע

אינו אלא חמשה בשבע ראשון של

יובל שהשנה שהיא ראשונה שהיא

יובל אסור לזרוע בה והשביעית נמי

אסורה שהיא שמיטה ואינה אלא

חמשה לזריעה: **אמר להם לדכרינס**

הרי הוא אומר ועשם אם התבואה

נשגש השנים. שנה ששית ושנה

שביעית ושמינית עד קצירתה ואי [נמנין]

אמרת (ד) אין יובל עולה למנין

שבע הרי כאן ארבעה שנים שזריעה לעשות לארבע שנים כיאז שנת מ"ח היא ששית ותבואה שלה צריכה לששית עצמה ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה ולשנת חמשים שהוא יובל ולשנת חמשים ואחת עד הקציר הרי ארבע שנים. והאי פירכא לדברי הכל היא לדברי יהודה נמי איכא למיפרק דאע"ג דאמר יובל עולה למנין מכל מקום אסור הוא בזריעה והוו נמי ארבע שנים: אלא. לדברי הכל ליכא לאוקומי להאי קרא אלא בשאר שני שבע בשש השמיטות ולא בשמיטה שביעית של יובל ולא קשיא כלל לא לדירי ולא לרבנן לדירי נמי דפרכת לי שש שנים מוקמינן ליה לקרא בשאר שני שבע בשאר שמיטין ולא בשמיטה ראשונה הסמוכה ליוזל: **במתני'** **אמר קונס יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע**. לדברי הכל: **עד שהיא אסור עד שיאלא**. דמשמע דאמר עד שיאלא כל הפסח: **עד פני פסח**. משמע עד שיגיע ומשמע עד שיאלא: **עד שיגיע**. דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא

דנהי דאיכא למימר דעד פני עד רגע אחד שלפני סוף יום האחרון שני ושלשי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: רבי יוסי **אומר עד שיאלא**. דסבירא ליה דמחית איניש נפשיה לספיקא: **ע' עד הקציר עד הצציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע**. כלומר אפילו אמר עד שיהא וכדקתני טעמא: **זה הכלל כל זממו קבוע**. כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה צו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שיאלא דכיון דידע זמן המשך איסורו אסר עממו צו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר וצציר שאין להם זמן קבוע שהיו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אסר עממו בזמן שאין לו קצבה: **גמ'** **למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'**. כדפרשין במתניתין: **ע' שמי כתי גזות**. משתי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: **כונן אסורות**. דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר. אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא: **כונן מוסרו**. דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר: **מוחלפס השיטה**. כאן החליפו שיטתן: **והסניא**. בניחומא: **ולענין הלכה כיון דמפרכין להו וקיימא לן** [סנהדרין כ:]: **דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי** נקטינן באומר עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' **אהדדי ומסקי' התם (דף סה)**. לעולם לא תיפוך דבמתני' לאו במעייל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

קונם יין פרק שמיני נדרים

ר"ן סא.

בטנ * פשיטא דהשנה עד ראש השנה משמע: **ושמע מינה שנה כהשנה**. דאי דיניה כשנה אחת לא מתסר בעצורה אלא בשנים עשר חדש כרוב שנים: **מהו דמימא הלך אחר רוב שנים**. דלית בהן עבור ונימא דאע"ג דאמר השנה לא ליתסר אלא כרוב שנים קמ"ל: **ולענין הלכה כיון דבעיין לא** אפשיטא נקטינן לחומרא דיוס כיוס אחד דמי ואסור מעת לעת: **איבעיא להו אמר קונס יין שאני טועם יובל מאי**. לאו דקאמר כהדין לישנא דהא כיון דלא אפשיטא בעיין דלעיל כי אמר יובל כיוצא אחד דיניה ולא שיך למציעא אי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים אלא הכא באומר יובל זה עסקינן ולא דק בלישניה משום דעיקר בעיין ליתא אלא אי שנת חמשים כלפני חמשים שאינה כלל לחשבון יובל הבא שאין עושין שמיטה עד חמשים ושבע הילכך נודר דקאי בצמנט יובל ואמר יובל זה מיתסר בה או כלאחר חמשים שאומה שנה עולה לחשבון שמיטה שלאחר חמשים ונודר מותר בה שאין שנת חמשים מכלל יובל שעבר: **ולא שנת חמשים ואחת**. שאין שנת חמשים נמנית לענין שמיטה עד שתהא נמנית בשנת חמשים של יובל שעבר ולשנה אחת של שמיטה שאחר אותו יובל: **הרי הוא אומר שש שנים תורע וכו'**.

דמשמע דלעולם קודם איסור שביעית מותר לזרוע שש שנים ולדכריך בשמיטה שלאחר היובל אינו מותר אלא חמש שנים שהרי היובל אסור בזריעה וכשיגיעו שש שנים תהא שנה ששית שנת השמיטה: **לדכייסם**. דסבירא לכו דקרא צכולוה שנים משמע הרי הוא אומר ועשת התבואה לשלש השנים ועל כרחין ליכא לאוקמיה בשמיטה של שנת מ"ט שהרי זרע של מ"ח צריך לספיק מ"ח ומ"ט וי' וי"א עד הקציר של ג"א אלא איכא לאוקמיה בשאר שני שבע שאינו סמוך ליוזל מלפניו וכדי האי גוגא סגי בשלש שנים שהזרע של ששית יספיק לששית ולשביעית ולשמינית עד הקציר: **דילי נמי**. האי קרא דשש שנים תורע דקא מקשימו לי מיניה איכא לאוקמה בשאר שני שבע שאינו סמוך ליוזל מאחריו: **במתני'** **ע' עד הפסח אסור עד שיגיע**. דלשון בני אדם משמע עד ולא עד בכלל: **עד שהיא אסור עד שיאלא**. דמשמע עד שיהא כולו: **עד פני הפסח ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע**. דסבירא ליה לרבי מאיר של פסח קאמר לא אמרינן דלא מחית איניש נפשיה לספיקא דיוס שני ושלשי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: **רבי יוסי אומר עד שיאלא**. דסבירא ליה דמחית איניש נפשיה לספיקא: **ע' עד הקציר עד הצציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע**. כלומר אפילו אמר עד שיהא וכדקתני טעמא: **זה הכלל כל זממו קבוע**. כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה צו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שיאלא דכיון דידע זמן המשך איסורו אסר עממו צו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר וצציר שהיו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אסר עממו בזמן שאין לו קצבה: **גמ'** **למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'**. כדפרשין במתניתין: **ע' שמי כתי גזות**. משתי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: **כונן אסורות**. דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר. אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא: **כונן מוסרו**. דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר: **מוחלפס השיטה**. כאן החליפו שיטתן: **והסניא**. בניחומא: **ולענין הלכה כיון דמפרכין להו וקיימא לן** [סנהדרין כ:]: **דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי** נקטינן באומר עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' **אהדדי ומסקי' התם (דף סה)**. לעולם לא תיפוך דבמתני' לאו במעייל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

עד

הבא עליו: ת"ש. מפלוגמא דר' יהודה ורבנן דתניא שנת חמשים ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן שאין שנת חמשים נמנית בזמנין שמיטה שאם היה נמנה א"כ היה אחת למנין שמיטה א"כ לת"ק שנת חמשים כלפני שהרי אינו נמנה לאחריו בשמיטה ולר' יהודה כלאחר חמשים: [ואין כאן] אלא חמש. כגון שבע ראשון שקמוין ליוזל אחריו כשיגיע ה' שנים עם שנת היובל יהיה שמיטה ויובל אסור בזריעה ומשמע להו דקרא מיירי בכל השמיטות אף בשמיטה הסמוכה ליוזל: לדבריהם. שאחם סבורים להעמיד המקרא אף בשמיטה הסמוכה ליוזל הרי אמר ועשת את התבואה לשלש השנים ומיירי בכל שמיטה ושמיטה ששנה ששית מתפקת לעצמה לשביעית ולשמינית עד אחר קציר והרי כאן ארבעה בשמיטה הסמוכה ליוזל לפניו כשיביעית ויובל אסורין בזריעה ועוד שנה שאחר היובל ושנה ששית הרי כאן ארבע: אלא בר'. ולא בכל שמיטות איירי כלומר מה שמקשין לי מקרא דשש שנים איכא לאוקומי בשאר שני שבע שבצמנט היובל: למימרא [דרבי מאיר כו'] כדפרישית במתניתין:

עין משפט גר מצוה

בזו א מיי' פ"יי מהל' נדרים הל' ד סמג לאזין רמב טוש"ע יו"ד סו' רב סעי' ו:

בזו ב מיי' שם הל"ה: יו' ג מיי' פ"יי מהל' שמיטה ויובל הל"ו:

פירוש הרא"ש

למה לי למיפור. פשיטא דחדש העיבור הוא בכלל השנה דבין פשוטה ובין מעשרת קרויה שנה: אלא לאו דאמר שנה. ואגב זורמיה קא משמע לן דשנה כהשנה ואינו אסור אלא עד משלום השנה דאי הוי כמו שנה אחת כיון דנאסר עד תוך שנה אחרת בזמן הזה מאי נפקא מינה בעצורה: מהו דהיימא הלך אחר רוב השנים. ולא ה"ה דבעתו אלא עד משלום ז' אטל: יובל באי. אם אמר יובל זה מותר בשנת היובל או לא: תא שמע. דפלוגמא דר' יהודה ורבנן היא: שנת חמשים אחת מונה ואי אחת מונה שנת חמשים ואחד. כלומר שנת חמשים אחת מונה למשלום יובל שעבר ואי אתה מונה אותה להיות אחד ליוזל הבא שהאז נקראת מחילת שנת השמיטה הבא: ורבי יהודה סבר דיוזל היא תהלת שביעית הבאה. הלכך לרבנן אסור בשנת היובל ולר' יהודה מותר: ואין כאן אלא חמש. בשמיטה ראשונה של יובל: אבד להם לדבריהם. דנענימו לפיכך דשבע שנים בכל השמיטות איירי ואמטו להכי אקשימו לי תקשי נמי לדכיו ועשת את התבואה לשלש השנים דלא מצינו לאוקומי בכל השנים דשנה שלפני היובל צריכה לעשות לארבע השנים לעצמה ולשנה שביעית ולשנת היובל ולשנה שלאחר היובל עד הקציר: **במתני'** **עד הפסח אסור עד שיגיע**. עד שיגיע. כלומר שני אדם משמע עד ולא עד בכלל: **עד שהיא אסור עד שיאלא**. דמשמע עד שיהא כולו: **עד פני הפסח ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע**. דסבירא ליה לרבי מאיר של פסח קאמר לא אמרינן דלא מחית איניש נפשיה לספיקא דיוס שני ושלשי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: **רבי יוסי אומר עד שיאלא**. דסבירא ליה דמחית איניש נפשיה לספיקא: **ע' עד הקציר עד הצציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע**. כלומר אפילו אמר עד שיהא וכדקתני טעמא: **זה הכלל כל זממו קבוע**. כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה צו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שיאלא דכיון דידע זמן המשך איסורו אסר עממו צו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר וצציר שהיו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אסר עממו בזמן שאין לו קצבה: **גמ'** **למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'**. כדפרשין במתניתין: **ע' שמי כתי גזות**. משתי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: **כונן אסורות**. דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר. אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא: **כונן מוסרו**. דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר: **מוחלפס השיטה**. כאן החליפו שיטתן: **והסניא**. בניחומא: **ולענין הלכה כיון דמפרכין להו וקיימא לן** [סנהדרין כ:]: **דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי** נקטינן באומר עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' **אהדדי ומסקי' התם (דף סה)**. לעולם לא תיפוך דבמתני' לאו במעייל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

עד